

Figyelő

Válogatott bibliográfia a 2019. november – 2020. február közötti időszak
zsidó vonatkozású irodalmából, sajtójából

DALLOS ESZTER MUSRÁJA

TEMETŐ

CSÁKI TAMÁS

A Salgótarján utcai zsidó temető 1892 utáni története.
In: *Urbs, Magyar Város történeti Évkönyv*, 2019. 13. szám
261–305. o.

VALLÁS

PAROSKI, Sladana S.

Adalékok Singer Bernát rabbi önéletrajzához. *Létiünk*,
2019. 3. szám 113–116. o.

GRÜLL Tibor

Az elveszett frigy láda nyomában. Régi kérdések, újabb
felfedezések. *Hetek*, 2020. február 14. 24–30. o.

SORSOK HÁZA

CZENE Gábor

Sorsok Háza: talán 2021. Az üresen álló emlékközpont
még nem az EMIH tulajdona, a beígért kétmilliárd
forintot sem Köves Slomó felekezete kezeli. *Népszava*,
2020. január 2. 4. o.

HOLOKAUSZTRÓL

VÁSÁRHELYI Mária

„Rendezni végre közös dolgainkat.” *Élet és Irodalom*,
2019. november 22. 5. o.

VARGHA János

A Nuszbaum nővérek. *Élet és Irodalom*, 2019. november
29. 12. o.

CZENE Gábor

Életüket áldozták, hogy ne legyenek hősi halottak.
Népszava, 2020. január 3. 5. o.

MIKLÓS Gábor

Emlékezetpolitikai csaták Auschwitz körül. *Népszava*,
2020. január 18. mell. 4–5. o.

PÉCSI Tibor

Utazás egy fekete lyuk mélyére. Auschwitz: Európa
bukásának szimbóluma. *Hetek*, 2020. január 24. 12–17.
o.

ANTISZEMITIZMUS, RASSZIZMUS

SZEDLÁK ÁDÁM

Lehet-e rasszista a mesterséges intelligencia? *Magyar
Narancs*, 2019. november 7. 23–24. o.

VÁSÁRHELYI Mária

A ház falán a jel. *Élet és Irodalom*, 2019. december 19. 4. o.

HAMVAY Péter

Agyaggalambok. A szélsőjobb által becsület napjának
vonulás tiltása helyett alternatív túrát vezetne a
történész (Ungvári Krisztián) február 11-én, a kitörés
napján. *Heti Világ gazdálkodás*, 2020. február 6. 48–49. o.

SIMON Krisztián B.

Nemzetközivé lesz. Szövetségre lépő neonácik Buda-
pesten. *Magyar Narancs*, 2020. február 13. 19–21. o.

TECZÁR Szilárd

Megint jönnek. Neonáci, rasszista tüntetések és a
gyülekezési jog. *Magyar Narancs*, 2020. február 20.
18–19. o.

TÖRTÉNELEM, TÁRSADALOMTÖRTÉNET

FRAUHAMMER Krisztina

A zsidó asszony. Az írás mint az identitáskeresés és
modellalkotás eszköze két századfordulós zsidó
nőírónál. In: *Nőszerezők a 19. században*. Lehetőségek és
korlátok. (Szerk. Török Zsuzsa.) Reciti, 2019. 263–
275. o.

GLÄSSER Norbert – ZIMA András

A revíziós politika zsidó alakváltozásai. Revíziós
sajtópropaganda az izraelita felekezeti és mozgalmi
lapokban a II. világháború idején. – *Új jel-kép*, 2019.
3. szám 27–40.

BOLGÁR Dániel

Zsidó vagy neológ felüliskolázottság? Iskolázottsági
egyenlőtlenségek a magyarországi zsidóságon belül a
dualista korszaktól a holokausztig. *Egyháztörténeti
Szemle*, 2019. 3. szám 59–83. o.

CSAPODY Tamás

A cservenkai túlélő. A bori munkaszolgálat. *Történelmi
Szemle*, 2019. 3. szám 499–507. o.

- MARGITTAI Linda
Zsidó ellenállás Délvidéken,
1941–1944. *Múltunk*, 2019.
4. szám 12–53. o.
- MÁTHÉ Áron
Megszállók és megszállottak.
Megjegyzés a német megszállás
kiprovokálásának kérdéséhez.
Kommentár, 2019. 4. szám 19–30. o.
- VESZPRÉMY László Bernát
„Leszámazás szerinti
állampolgárságát 90 napon belül
igazolja!” Bepillantás a KEOKH
kassai kirendeltségének
működésébe. *Actas*, 2019. 4. szám
91–105. o.
- PARÁSZKA Boróka
A lenácizástól a megbékélésig.
Mozgó Világ, 2019. 11. szám
75–78. o.
- KULCSÁR Péter
Foltozott jogtörténet: százéves a
Horthy-rendszer. *Népszava*, 2019.
november 9. mell. 4–5. o.
- CZENE Gábor
Kegyeletsértő dicsőítés. (Horthy
Miklós.) *Népszava*, 2019.
november 22. 4. o.
- PETHŐ Tibor
Ki deportált, ki esküdt? *Magyar
Hang*, 2019. december 13–19. 27. o.
- HEIMER György
Wallenberg (Raoul) karácsonya,
'44. *Népszava*, 2019. december 22.
mell. 3. o.
- PALUGYAI István
Sanghaj, a zsidó paradicsom.
Népszava, 2019. december 28. mell.
4. o.
- KARSAI László
Levelek Serédi Jusztinián
hercegprímáshoz, 1939–1944.
Mozgó Világ, 2020. I. szám 64–69. o.
- SZ. BÍRÓ Zoltán
Hogyan írjuk át a történelmet?
Élet és Irodalom, 2020. január 3. 5. o.
- DÉSI János
Wallenberg emléke a kádári
Magyar Rádióban. Gobbi Hilda
szinte mindent megtehetett. *168
Óra*, 2020. január 16. 28–30. o.
- SCHMAL Alexandra
Óbudai nyilasok. Egy
viceházmesterné kalandjai
Budapest ostroma idején. *Élet és
Irodalom*, 2020. január 17. 7. o.
- KÁRPÁTI János
Amikor a túlélők is távoznak. *168
Óra*, 2020. január 23. 36–38. o.
- VÁRADI András
Azok a démonok... *Élet és
Irodalom*, 2020. január 27. 8. o.
- GERVAI András
Don Quijote a Don-kanyarban.
Petschauer Attila. *Élet és Irodalom*,
2020. január 17. 10. o.
- UNGVÁRI Krisztián
A nemzeti büszkeségről és a
történelmi tényekről. *Élet és
Irodalom*, 2020. január 24. 8–9. o.
- CZENE Gábor
Idén is megtartják a „becsület
napját”. *Népszava*, 2020. február 4.
4. o.
- BAROTÁNYI Zoltán
Emberségből elégtelen. Az
Esztergár-kultusz végnapjai.
(Esztergár Lajos.) *Magyar Narancs*,
2020. február 27. 19–21. o.
- PETHŐ Tibor
Acélsprűs liberáldemokrata.
Hogyan lett a közbeszédben a
Horthy-fasizmusból előbb
korlátozott tekintélyuralmi
parlamentarizmus, aztán pedig
fasizmus és demokrácia
egyszerre? *Magyar Hang*, 2020.
február 28. 21. o.
- VITA
- KARSAI László
Mítoszok, tények és
pártpropaganda. *Élet és Irodalom*,
2020. január 31. 12. o. 12. o.
- SZAKÁLY Sándor
Csak egy kérdés... *Élet és Irodalom*,
2020. február 7. 12. o.
- KARSAI László
Válasz Szakály Sándornak. *Élet és
Irodalom*, 2020. február 14. 2. o.
- KULTÚRA, IRODALOM,
KIÁLLÍTÁS, FILM,
SZÍNHÁZ, ZENE
- HUSZÁR Ágnes
Egy elfeledett kiállítás. *Élet és Iro-
dalom*, 2019. november 22. 12. o.
- ONGJERTH Hanna
Akire Berlin vigyáz. Konrád
György Archivum megalapítása
Berlinben. *Népszava*, 2019.
november 27. 12. o.
- GÁTI Júlia
Képtelen történet. A pápai
önkormányzat jogerős ítélettel
behajthatja a holokauszt
áldozatainak emlékére készült
kiállítás készítőjétől az 5 milliő
forint kötbért. *Magyar Narancs*,
2019. november 28. 72–73. o.
- N. KÓSA Judit
Nagy vagy és Eichner! (Nagy
Lipót és Eichner kóser
húsfüstölde és hentesárugyár.)
Népszava, 2019. november 30.
mell. 3. o.
- BÖHM Gábor
Kertész Imre – A holokauszt
esztétikája. *Somogy*, 2019. 4. szám
10–13. o.
- BALOGH Gyula
Az elűzetés melankóliája.
A Hegedűs a háztetőn miskolci
előadása aktuális kérdésekre
keresi a választ. *Népszava*, 2019.
december 21. 12. o.
- EMŐD Tamás
Örök fogság. Farkas István:
Kihűlt világ. (Kiállítás a Nemzeti
Galériában.) *Heti Világgazdaság*,
2020. január 9. 36–37. o.
- GYÖRGY Péter
Majd száz év magány. A Kihűlt
világ – Farkas István művészete
című kiállítás a Magyar Nemzeti
Galériában. *Élet és Irodalom*, 2020.
január 17. 22. o.
- ÁCS Pál
Odüsszeusz pokla. 100 éve
született Primo Levi. *Magyar
Narancs*, 2019. december 19.
62–64. o.

- MURÁNYI Gábor
Összetéveszthetetlenek. Két Ignotus. Apa és fia külön-külön írt irodalomtörténetet. *Heti Világgazdaság*, 2020. január 30. 42–45. o.
- BALOGH Gyula
Dermesztő szembesülés. Christopher Hampton: Egy német sors Molnár Piroska előadásában. *Népszava*, 2020. február 7. 12. o.
- CZENE Gábor
Vonulás és tiltakozás Hangos ellentüntetések kísérték a Városmajorban rendezett becsületnapos demonstrációt. *Népszava*, 2020. február 10. 4. o.
- HELTAI András
Megbocsátani lehet, felejteni nem. A titkos túlélő a Király utcából. (The secret survivor (film). Veronica Philips – Katz Vera.) *168 Óra*, 2020. február 13. 64. o.
- LEGÁT Tibor
Horthy Miklós szupersztár. Magyar Világ 1938–1944 című kiállítás a Nemzeti Múzeumban. *Magyar Narancs*, 2020. február 13. 25–26. o.
- ONGJERTH Hanna
Kivándorolt irodalom. Ősz óta Kertész Imre, Ivan Nagel, Tábori György írói öröksége mellett Konrád György hagyatékát is a berlini Akademie der Künste (AdK) archívuma őrzi. *Népszava*, 2020. február 12. 5. o.
- LEGÁT Tibor
A történet beárnyékolja a művet. Kihűlt világ. Farkas István művészete. *Magyar Narancs*, 2020. február 13. 28–29. o.
- MAKKI, Marie-Rose
Kozmetikázott történelem. A magyar világ és a Horthy-nosztalgia. Magyar Világ 1938–1940 című kiállítás Nemzeti Múzeumban. *Hetek*, 2020. február 21. 6–9. o.
- INTERJÚK
A „létező szocializmus” árnyékában. Dalos Györggyel Fóti Tamás beszélget. *Élet és Irodalom*, 2019. november 22. 7. o.
- CSEJTEI Orsolya
Ami az „én”-ből és a sóletből kimaradt. Király Kinga Júlia emlékezetéről és ízekekről. *Népszava*, 2019. november 22. mell. 1. o.
- BAROTÁNYI Zoltán
„Tízezer nyi férfi érkezett.” Komoróczy Géza orientalista a birodalmak sorsáról. *Magyar Narancs*, 2019. december 19. 32–34. o.
- VÁRADI Júlia
Emlékek a ködből. A Weiss Manfréd művek családi története. Strasserné Chorin Daisy. *168 Óra*, 1. rész. 220. január 9. 70–72. o. 2. rész 2020. január 16. 54–56. o. 3. rész 2020. január 23. 56–58. o.
- Schiff Andrással, a Figaró ürügyén. Gyenge Enikő interjúja. *Élet és Irodalom*, 2020. február 7. 7. o.
- SÁNDOR Zsuzsanna
Stabil menedék. Gergely Ágnes gyógyulásról és megbocsátásról. *168 Óra*, 2020. február 13. 50–53. o.
- BUJÁK Attila
Történelem a proféták kezében. Komoróczy Géza: A nemzetek jövője a szüntelen változás. *168 Óra*, 2020. február 20. 18–21. o.
- MORVAY Péter
Gyorsított eljárás. Interjú Veszprémy László Bernát történésszel a „gyilkos irodákról”. *Hetek*, 2020. február 28. 26–29. o.
- KÖNYVEKRŐL
LŐVEI Pál
A jeruzsálemi Szentély egy 16. századi metszetsorozat nyomán. Gábor Anna: A jeruzsálemi Szentély. Egy 16. századi metszetsorozat nyomán. *Mozgó Világ*, 2019. 11. szám 90–94. o.
És–kvartett Závada Pál Hajó a ködben című regényéről. A szöveget leírta, rövidítette, gondozta Károlyi Csaba. *Élet és Irodalom*, 2019. november 8. 20–21. o.
- JESZENSZKY Géza
Bűnös magyar nemzet? Veszprémy László Bernát: Gyilkos irodák. A magyar közigazgatás, a német megszállás és a holokauszt. *Magyar Hang*, 2019. november 8–14. 28. o.
- KARSAI László
Kitalált ellenfél. Veszprémy László Bernát: Gyilkos irodák. A magyar közigazgatás, a német megszállás és a holokauszt. *Magyar Narancs*, 2017. november 14. 30–31. o.
- KRÁNICZ Bence
Szodoma a szodomainiaké. Serge Bloch–Frédéric Boyer: Biblia – Az ősi történetek. *Magyar Narancs*, 2019. november 14. 29–30. o.
- SZARKA Judit
Ex libris. Závada Pál: Hajó a ködben. *Élet és Irodalom*, 2019. november 15. 19. o.
- BRAMCZEIZ Anna
„Filozófiám rövid története.” Georg Hauptfeld: A véletlen értéke: Heller Ágnes – életéről és koráról. *Élet és Irodalom*, 2019. november 29. 20. o.
- KLACSMANN Borbála
Elhanyagolt kárpótlás. Az Elhagyott Javak Kormánybiztossága és a magyar zsidók kapcsolata, 1945–1948. *Századok*, 2019. 4. szám 715–730. o.
- RÉVÉSZ Sándor
A nem-zsidó a jó zsidó – Kovács András: A Kádár-rendszer és a zsidók. *Mozgó Világ*, 2019. 12. szám 79–88. o.
- DARIDA Veronika
Fájdalomírás. Marguerite Duras. Fájdalom. *Élet és Irodalom*, 2019. december 6. 18. o.
- SCHÜTTLER Tamás
Ex libris. Meir Shalev: Egy galamb és egy fiú. *Élet és Irodalom*, 2020. január 3. 19. o.
- JESZENSZKY Géza
Ex libris. Veszprémy László Bernát: Gyilkos irodák. *Élet és Irodalom*, 2020. január 10. 19. o.
- BALOGH Ernő
Mikor Orwell éppen megírta profetikusan regényét. Több mint hetven év múltán semennyit sem jutottunk előre: – tehetjük fel többször is a kérdést Elisabeth Asbrink 1947 című könyve olvasásakor. *Népszava*, 2020. január 11. 11. o.
- URBÁN Csilla
Embernek maradni maga a lázadás. Marguerite Duras:

- Fájdalom, Robert Antelme:
Emberfaj. *Népszava*, 2020. január
17. mell. 4. o.
- CSEPELI György
Ex libris. Veszprémy László
Bernát: Gyilkos irodák. A magyar
közigazgatás, a német megszállás
és a holokauszt. *Élet és Irodalom*,
2020. január 24. 19. o.
- HANZELIK Gábor
Szokatlan szempontok.
Wladyslaw Panas: A ragyogás
könyve. A kabbala Bruno Schulz
prózájában. *Élet és Irodalom*, 2020.
január 24. 20. o.
- HUSZÁR Ágnes
Ex libris. Szunyogh Szabolcs:
Zsidó nők. *Élet és Irodalom*, 2020.
január 31. 19. o.
- REICHERT GÁBOR
Rokonsági közös emlékezet.
Závada Pál: Hajó a ködben.
Jelenkor, 2020. 2. szám 213–216. o.
- TECZÁR Szilárd
Ellenséges hatalom. Ulrich
Alexander Boschwitz: Az utazó.
Magyar Narancs, 2020. február 6.
29. o.
- MAKKI, Marie-Rose
Auschwitz a konyhaasztalon.
Tudósítás a földi pokolból. Eddy
de Wind Auschwitz, végállomás.
Hetek, 2020. február 7, 30–33. o.
- BALOGH Ernő
"Ez mind én voltam egykor."
Ungvári Tamás szórakoztató
szemelvénygyűjteménye. Ungvári
Tamás: Breviárium. *Népszava*,
2020. február 10. 12. o.
- DOMÁNY András
Ex libris. Harsányi László: A
fényből a sötétbe. Az Országos
Magyar Izraelita Közművelődési
Egyesület évtizedei 1909–1950.
Élet és Irodalom, 2020. február 14.
19. o.
- LÁSZLÓ Ferenc
Igazságérzet, önheroizálás nélkül.
Eddy de Wind: Auschwitz
végállomás. Egy túlélő naplója a
haláltáborból. *Élet és Irodalom*,
2020. február 14. 20. o.
- GÁBOR György
A múlt jövendőmondói.
Komoróczy Géza: Történelem a
próféták kezében. A Bibliáról. *Élet
és Irodalom*, 2020. február 21. 21. o.
- RÁCZ Péter
Ex libris. Heltai Jenő: Négy fal
között. Naplójegyzetek, 1944–
1945. *Élet és Irodalom*, 2020.
február 21. 19. o.
- MEGJELENT KÖNYVEK
- Vallás
- BLOCH, Serge – BOYER, Frédéric
Biblia – Az ősi történetek.
Fordította Pacskovszky Zsolt.
Scolar Kiadó Kft., 2019, 528 oldal,
12 000 Ft.
- GÁBOR Anna
A jeruzsálemi Szentély. Egy 16.
századi metszetorozat nyomán.
Balassi Kiadó, 2019. 80 o. 3200 Ft
- HELLER Ágnes
A zsidó Jézus feltámadása.
Múlt és Jövő Kiadó, 2019. 104 o.
2020 Ft
- KOMORÓCZY Géza
Történelem a próféták kezében.
A Bibliáról.
Ab Ovo Kiadó, 2019. 481 o.
4990 Ft
- OLÁH János
Kicsi magyar zsidó–magyar
vademecum.
Gabbiano Print Nyomda és
Kiadó, 2019. 100 o. 5775 Ft
- Társadalomtörténet
- FLASKÁR-NAGY Melinda
A zsidó szociális gondoskodás története
Budapesten a két világháború között.
OR-ZSE, 2019. 175 o.
- GÖTZ, Aly
Az egyenültyát nem találó nép.
A németek a szabadságtól való
félelem és a kollektívizmussal között.
Ford. Huszár Ágnes.
Múlt és Jövő, 2019. 290 o. 3900 Ft
- HARSÁNYI László
A fényből a sötétbe.
Az Országos Magyar Izraelita
Közművelődési Egyesület
évtizedei 1909–1950. Napvilág
Kiadó, 2019. 407 o. 3900 Ft
- HAUPTFELD, Georg
A véletlen értéke: Heller Ágnes –
életéről és koráról.
Ford. Bartók Imre.
Noran Libro Kiadó, 2019. 256 o.
3990 Ft
- NAGY Gyöngyi
„A zsidó lakosság igen hazafias.”
A bődmezővársárbelyi zsidó katonák
az első világháborúban.
Tornyai János Múzeum és
Közművelődési Központ, 2019.
151 o. 3800 Ft
- PEREMICZKY Szilvia
Zsidó dráma, színház és identitás.
Ráció, 2019. 383 o. 3750 Ft
- VESZPRÉMY László Bernát
Gyilkos irodák. A magyar
közigazgatás, a német megszállás
és a holokauszt.
Jaffa Kiadó, 2019. 278 o. 3490 Ft
- WIND, Eddy de
Auschwitz végállomás.
Egy túlélő naplója a haláltáborból.
Ford. Alföldy Mari.
Athenaeum Kiadó, 2020, 223 o.
3990 Ft
- Próza
- ASBRINK, Elisabeth
1947.
Ford. Dobosi Beáta.
Park Könyvkiadó, 2019. 276 o.
- ANTELME, Robert
Emberfaj.
Ford. Szegő György és Csordás
Gábor.
Jelenkor, 2019. 400 o.
- DURAS, Marguerite
Fájdalom.
Ford. Forgách András.
Jelenkor Kiadó, 2019 240 o. 3499
Ft
- HESS, Anette
A Német ház.
Ford. Farkas Tünde.
Libri Kiadó, 2019. 356 o. 3999 Ft
- ROTH, Philip
Sabbath színháza.
Ford. Sóvágó Katalin. Helikon
Kiadó, 2019. 580 o. 4999 Ft
- SHALEV, Meir
Egy galamb és egy fiú
Ford. Rajki András. Helikon
Kiadó, 2019. 522 o. 4299 Ft
- UNGVÁRI Tamás
Breviárium.
Scolar Kiadó Kft., 2019. 368 o.
3799 Ft
- VÁRADI József
Szivarvány Birkenau felett.
Libri Kiadó, 2019. 301 o. 3699 Ft